

บทที่ 2

กรอบแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษากระบวนการพัฒนาและคำร้องเอกลักษณ์ของชาวยุโรปที่แปลงเพศแล้ว ได้ใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีหลัก ๆ ในการวิเคราะห์ ดังนี้ คือ

1. แนวคิดการปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์
2. ทฤษฎีการประทับตรา-การได้รับเอกลักษณ์ผู้เป็ยงเบน
3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเอกลักษณ์ของชาวยุโรปที่แปลงเพศ
4. แนวคิดเกี่ยวกับโลกทัศน์

แนวคิดการปฏิสังสรรค์ สัญลักษณ์

มนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันเป็นสังคม ดังนั้นการเข้าใจความต้องการของคนอื่น ๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งจะแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่าย มิใช่ฝ่ายหนึ่งกำหนดอีกฝ่ายหนึ่ง สังคมจึงหมายถึงสิ่งที่ปัจเจกบุคคลสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นกระบวนการ โดยที่บุคคลก็เข้าใจความหมายทางสังคมที่เขาเป็นผู้สร้างขึ้นจากการตีความการกระทำของแต่ละฝ่าย มนุษย์จึงเป็นทั้งผู้กำหนดและผู้ถูกกำหนดในกระบวนการปฏิสังสรรค์

แนวคิดการปฏิสังสรรค์ สัญลักษณ์ จะมองว่ามนุษย์มีลักษณะที่ตื่นตัวอยู่เสมอ การกระทำของมนุษย์จะเกิดขึ้นเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องทางสังคม โดยมีการกระทำระหว่างกันของบุคคล ผ่านการให้ความหมายในเชิงสัญลักษณ์แก่สิ่งต่าง ๆ หรือการนิยามสถานการณ์

สัญลักษณ์ที่เป็นตัวสื่อความหมายที่มนุษย์ใช้สื่อสารกันนั้น จะมีลักษณะสำคัญคือ เป็นสัญลักษณ์ที่มีความหมายร่วมภายในสังคม เช่น ภาษาเป็นกลุ่มของสัญลักษณ์ที่มีความหมายร่วมในสังคม นอกจากนั้นยังรวมถึงการแสดงออกทางด้านร่างกาย ทางสีหน้า หรือทางการกระทำด้วย

สำหรับลักษณะที่สำคัญของการกระทำระหว่างกันของมนุษย์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับทำให้ความหมายนั้น Blumer (1969:2) ได้เสนอว่า

1. คนเราจะกระทำต่อสิ่งต่าง ๆ อย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับความหมายที่สิ่งเหล่านั้นมีต่อเขา ไม่ว่าสิ่งนั้น ๆ จะเป็นเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน วัตถุสิ่งของหรือสิ่งที่เป็นนามธรรมต่าง ๆ เช่น มโนคติ และค่านิยมที่คนเราพบเห็นอยู่ในชีวิตประจำวัน

2. ความหมายของสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นได้มาจากหรือเกิดขึ้นจากการกระทำระหว่างบุคคล

3. ความหมายเหล่านั้นอาจเปลี่ยนแปลงไปได้ เนื่องจากบุคคลกำลังเผชิญกับเหตุการณ์บางอย่างและได้แปลความหมายนั้น ๆ เสียใหม่ให้เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางกระทำของตน

ตามแนวคิดเชิงปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์นั้น ความคิดเกี่ยวกับตนเอง การประเมินคุณค่าของตนเอง ความรู้สึกต่อตนเอง หรือการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง เป็นผลมาจากการที่บุคคลมองตนเอง เหมือนกับเป็นวัตถุทางสังคมอย่างหนึ่ง ซึ่งบุคคลจะสามารถให้ชื่อ หรือให้ตราประทับแก่วัตถุนั้นได้ ซึ่งการให้ชื่อและความหมายแก่ตนเองในฐานะที่เป็นวัตถุ จะเป็นผลมาจากการที่บุคคลเข้าร่วมปฏิสังสรรค์ภายในโลกแห่งความหมายที่ถูกบ่งชี้จากสังคม

ในการศึกษาโลกเชิงประจักษ์ของชาวไร่ร่วมเพศที่แปลงเพศแล้ว แนวคิดทฤษฎีที่ใช้เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเอกลักษณ์ของคนกลุ่มนี้

1. การให้ความหมายต่อตนเอง และทัศนคติการมองจากคนรอบข้างที่มีผลกระทบต่อการเกิดมโนทัศน์เกี่ยวกับตนเอง และเอกลักษณ์ของผู้ไร่ร่วมเพศ

2. กระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์ของชาวไร่ร่วมเพศที่แปลงเพศแล้ว ซึ่งเริ่มมาจากการเป็นผู้ไร่ร่วมเพศก่อนและมีการปฏิสังสรรค์อันยาวนานระหว่างผู้ไร่ร่วมเพศที่ต้องการแปลงเพศกับบุคคลรอบข้าง

3. วัฒนธรรมย่อยของชายแปลงเพศ ซึ่งเป็นกลุ่มทางสังคมที่มีความคิด ความเชื่อ บรรทัดฐาน และให้แนวทางการกระทำบางอย่างแก่สมาชิกในวัฒนธรรมย่อย อันอาจนำไปสู่การได้รับเอกลักษณ์

4. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่บุคคลเหล่านี้มีการปฏิสังสรรค์ในชีวิต ซึ่งนำไปสู่การที่พวกเขาได้ถูกนิยามจากคนรอบข้าง และหรือให้นิยามตนเองว่าเป็นผู้รักร่วมเพศที่แปลงเพศ ในกระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์ชายรักร่วมเพศที่แปลงเพศแล้ว

ทฤษฎีการประทับตรา-การได้รับเอกลักษณ์ผู้เบี่ยงเบน

การเบี่ยงเบนหมายถึง ความประพฤติก่อนในกลุ่มหนึ่งพิจารณาแล้ว เห็นว่าเป็นอันตราย น่าอาชวาทหุบาคตามาก จนต้องจัดการเอาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ (Goode 1978:163 อ้างในชลธิชา ศาลิคุปต์, 2532:9)

พฤติกรรมเบี่ยงเบนหมายถึง พฤติกรรมซึ่งถูกประทับตราโดยการประทับตราจากบุคคลในสังคม (Becker อ้างในชลธิชา ศาลิคุปต์ , 2532:9)

ความเบี่ยงเบน เป็นผลมาจากการตอบสนองของคนอื่น ๆ ที่มีต่อการกระทำนั้น ๆ ของบุคคล

เสริน (2527:149) ได้กล่าวว่า ผลงานของนักสังคมวิทยาตั้งแต่กลางทศวรรษที่ 50 ซึ่งให้เห็นว่าแนวการมองความเบี่ยงเบนมีอยู่ 2 แนวใหญ่ ๆ ดังนี้

แนวแรก ถือว่าการเบี่ยงเบนเป็นสิ่งที่ปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ ความเบี่ยงเบนเป็นการละเมิดกฎเกณฑ์ของสังคมที่กำหนดไว้ เป็นพวกต่อต้านสังคมและนำความเสียหายมาให้สังคมส่วนรวม

แนวที่สอง มองว่าการเบี่ยงเบนเป็นเรื่องที่ต้องหาความกระจ่างชัด หลักสำคัญอยู่ที่ว่าสิ่งที่คิดว่าเป็นการเบี่ยงเบนนั้น มีความต่างกันในฐานะที่แต่ละแห่ง สมัยแต่ละสมัย สังคมแต่ละสังคม

เสริน (2527:152) ได้อธิบายถึงแนวการมองความเบี่ยงเบนในแนวจิตวิสัยไว้ว่า ทักษะที่มองความเบี่ยงเบนว่าเป็นเรื่องของจิตวิสัย ต้องหาความกระจ่าง หลักสำคัญคือ อะไรที่คิดว่าเป็นความเบี่ยงเบน มีความแตกต่างกันไปในสถานการณ์หรือสถานที่หรือสังคมที่แตกต่างกัน ฉะนั้นต้องตระหนักว่าบทบาทของปฏิกริยาที่บุคคลและสังคมมีต่อการเบี่ยงเบนนั้น เป็นเรื่องที่ต้องทำความเข้าใจ ไม่น้อยไปกว่าตัวพฤติกรรมเบี่ยงเบนเอง นักสังคมที่เลือกแนวจิตวิสัยนี้ ต้องมองว่าการเบี่ยงเบนเป็นสิ่งที่ได้มาโดยการกำหนดความหมาย

บุคคลได้รับเอกลักษณ์ผู้เบี่ยงเบน ในกระบวนการปฏิสังสรรค์อันยาวนานระหว่างบุคคลที่ถูกเรียกว่าผู้เบี่ยงเบนกับบุคคลอื่น นักสังคมวิทยาและนักจิตวิทยา เช่น Becker, Kitsuse และ Erikson (อ้างใน ประภาพรณ วงศาโรจน์, 2532:13) ได้ให้ความหมายเบี่ยงเบนว่าเป็นการปฏิสังสรรค์เชิงสัญลักษณ์ ที่เรียกว่า ทฤษฎีการประทับตราโดยในแนวคิดหลักจากคำ 2 คำ คือ การปฏิสังสรรค์ที่ชี้ให้เห็นว่าความเบี่ยงเบนเป็นการกระทำร่วม ที่ร่วมการกระทำของบุคคลมากกว่าหนึ่งคน การพิจารณาความเบี่ยงเบนจึงไม่ควรเน้นที่ผู้เบี่ยงเบนเท่านั้น แต่ควรเน้นที่การปฏิสังสรรค์ระหว่างผู้ถูกมองว่าเบี่ยงเบนกับผู้กระทำตามบรรทัดฐานทางสังคมมากกว่า ทั้งสองกลุ่มนี้เป็นความสัมพันธ์ที่ประกอบกันจะมีกลุ่มหนึ่งโดยไม่มีอีกกลุ่มหนึ่งไม่ได้ และคำว่าสัญลักษณ์ที่ชี้ให้เห็นว่าการปฏิสังสรรค์ระหว่างผู้ถูกมองว่าเบี่ยงเบนและผู้ทำตาม คำเนินไปโดยความหมายที่พวกเขาให้แก่การกระทำและการโต้ตอบที่มีต่อกัน ดังนั้นสำหรับนักทฤษฎีการประทับตราแล้ว แบบแผน พฤติกรรม โดยตัวของมันเอง ไม่ได้แยกให้เห็นถึงความแตกต่างของความเบี่ยงเบนและความไม่เบี่ยงเบน แต่การตอบสนองของสมาชิกทั่วไป และผู้กระทำตามบรรทัดฐานของสังคมได้แยกแยะและตีความพฤติกรรมใด ๆ ว่าเบี่ยงเบน และทำให้บุคคลนั้นกลายไปเป็นผู้เบี่ยงเบน (Pfohl อ้างใน ประภาพรณ วงศาโรจน์, 2532:13) การเบี่ยงเบนจึงเป็นกระบวนการที่เป็นพลวัตของการปฏิสังสรรค์เชิงสัญลักษณ์ระหว่างผู้เบี่ยงเบนและผู้ไม่เบี่ยงเบน

ผู้ที่ถูกประทับตราว่าเบี่ยงเบน จะมีผลในเชิงลบเกิดขึ้นต่อตัวเขา ผลที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ ผู้ถูกประทับตราจะมีความโน้มเอียงที่จะมองตนเองเป็นผู้เบี่ยงเบน ซึ่งจะนำไปสู่การมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่อไป ไม่ว่าเขาจะมีความซัดมั้นผูกพันกันกับการกระทำเบี่ยงเบนอย่างแท้จริงหรือไม่ เมื่อไรก็ตามที่เขาถูกมองว่าเป็นผู้เบี่ยงเบนโดยผู้อื่น เขามีความโน้มเอียงที่จะให้นิยามแก่

ตนเองว่าเป็นผู้เบี่ยงเบนด้วย แล้วต่อเนื่องไปถึงการเข้าสู่การกระทำเบี่ยงเบนนั้น และในที่สุดกลายเป็นผู้เบี่ยงเบนถาวร Lemart (อ้างใน ประภาพรณ วศาโรจน์, 2532:13) ได้แยกความเบี่ยงเบนดังกล่าวนี้ออกเป็น ความเบี่ยงเบนปฐมภูมิ และความเบี่ยงเบนทุติยภูมิ เขาชี้ให้เห็นว่าพฤติกรรมใด ๆ ที่สังคมนิยามว่าเบี่ยงเบนแต่ผู้กระทำมิได้ให้นิยามเช่นนั้นด้วย เป็นความเบี่ยงเบนปฐมภูมิ ความเบี่ยงเบนแบบนี้จึงเป็นเรื่องของความขัดแย้งทางค่านิยม ความคิด ความเชื่อ ระหว่างผู้ประทับตรา ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ในสังคม และมีบรรทัดฐานของสังคมเป็นเครื่องตัดสินพฤติกรรมกับผู้ถูกประทับตรา ว่ามีความเบี่ยงเบนของพฤติกรรมไปจากบรรทัดฐานของคนส่วนใหญ่ในสังคม แต่พฤติกรรมเช่นนี้อาจกลายเป็นความเบี่ยงเบนทุติยภูมิ เมื่อบุคคลผู้ถูกประทับตราเห็นดีด้วยกับการให้นิยามของสังคมต่อพฤติกรรมนั้นว่าเป็นผู้เบี่ยงเบน และมองตนเองว่าเบี่ยงเบน

ในทำนองเดียวกัน Kitsuse, Pfohl และ Sagarin and Kelly (อ้างใน ประภาพรณ วศาโรจน์, 2532:14) พบว่าการกล่าวหาเกี่ยวกับการมีรักร่วมเพศเกิดขึ้นโดยผู้ประทับตราอย่างไม่เป็นทางการมากเท่ากับผู้ที่ถูกประทับตรา บุคคลที่กระทำในลักษณะ “คล้ายคลึง” กับผู้รักร่วมเพศ จะได้รับปฏิกิริยาที่แตกต่างกัน โดยผู้ประทับตราจะประทับตราต่างกันภายใต้สภาวะการณ์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือการประทับตราไม่ได้เกี่ยวข้องกับการพุดจา ความสนใจ แบบแผนการมีนัย หรือความสัมพันธ์ทางเพศของผู้ที่ถูกจัดประเภทว่าเป็นผู้รักร่วมเพศเลย แต่ขึ้นอยู่กับผู้ประทับตรา เช่น เพื่อน ญาติ พ่อแม่ หรือคนอื่น ๆ ในการปฏิบัติสังสรรค์ และปฏิกิริยาจากสังคมที่มีต่อผู้ถูกประทับตราว่าเป็นผู้รักร่วมเพศในลักษณะที่เป็นประจักษ์จะก่อให้เกิดสถานการณ์แห่งการเกลียดชังตัวเอง ความโกรธ ความหวาดระแวง ความเก็บกด การถูกปฏิเสธจากงาน หรือเงื่อนไขเพื่อให้ได้มาซึ่งวัฒนธรรมย่อยของผู้รักร่วมเพศ ซึ่งไม่ถูกกฎหมาย หรือไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม และท้ายที่สุดอาจนำไปสู่เอกลักษณ์ใหม่ ซึ่งเกิดขึ้นโดยความตระหนักของบุคคลผู้นั้นว่าเป็นผู้รักร่วมเพศ

ผู้เบี่ยงเบนที่ถูกประทับตราทั้งจากสังคมและโดยตนเอง จะถูกกีดกันออกจากสิ่งแวดล้อมที่เป็นปกติของคนส่วนใหญ่ พวกเขาจะพัฒนาการสมาคมกับผู้เบี่ยงเบนประเภทเดียวกันต่อไป เพราะในกลุ่มผู้เบี่ยงเบน เขาจะได้รับการยอมรับและพัฒนาเอกลักษณ์ของผู้เบี่ยงเบนชนิดใหม่ได้

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเอกลักษณ์ของผู้รักร่วมเพศ

Hart and Richardson ได้กล่าวถึงการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับตัวเองในลักษณะของผู้รักร่วมเพศ ผู้รักต่างเพศ หรือ ผู้รักสองเพศ จะเกิดขึ้นในระหว่างช่วงต้นของการเข้าสู่วัยรุ่นพร้อม ๆ กับการพัฒนาความคิดแบบนามธรรมที่แน่นอน รวมถึงความสามารถในการสะท้อนความคิดเกี่ยวกับตนเอง หลักความสามารถในขั้นนี้แล้ว จะมีการให้นิยามใหม่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ในทุกขั้นตอนของช่วงชีวิต คนหลายคนอาจมีประสบการณ์ชอบคนเพศเดียวกับตน ที่ถือเป็นจุดหัวเลี้ยวหัวต่อสำหรับการพัฒนาจิตใจ และอารมณ์เกี่ยวกับเรื่องเพศ การมีประสบการณ์ หรือมีความต้องการในลักษณะนี้ ไม่ค่อยมีผู้ใดจะยินยอมรับว่ามีเอกลักษณ์แบบรักร่วมเพศและมักใช้คำอธิบายอื่น ๆ เพื่อทำให้ตัวเองยังคงดำรงเอกลักษณ์ผู้รักต่างเพศไว้ได้ต่อไป แต่ก็มีบางคนที่ยอมรับตนเองว่าเป็นผู้รักร่วมเพศหรือบางพวกได้ถูกสังคมประทัประตราว่าเป็น “ผู้เบี่ยงเบน” และได้พัฒนาจากจุดนี้ไปสู่การเป็นพวกรักร่วมเพศ โดยการระบุนิยามให้ตนเอง (นงนาค แซ่ตั้ง , 2530:43)

Weinberg ได้แยกแยะระหว่างกิจกรรมรักร่วมเพศที่เป็นการกระทำ (doing) เอกลักษณ์รักร่วมเพศที่เป็นอยู่ (being) กับการผสมผสานกันเป็นผู้รักร่วมเพศ พบขั้นตอน 3 ขั้นตอน (นงนาค แซ่ตั้ง, 2530:46-47)

1. การเริ่มมีกิจกรรมในลักษณะของรักร่วมเพศ (Engaged in activity , E)
2. การเริ่มสงสัยตัวเองว่าเป็นผู้รักร่วมเพศ (Suspected himself to be homosexual , S)
3. การประทัประตราตนเองว่าเป็นผู้รักร่วมเพศ (Labelled self as homosexual , L)

Weinberg ได้พบแบบแผนการเข้าสู่การนิยามตนเองเป็นผู้รักร่วมเพศด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ใน 4 รูปแบบต่อไปนี้

รูปแบบที่ 1 $E \longrightarrow S \longrightarrow L$

หมายถึงกระบวนการที่บุคคลเริ่มกิจกรรม เป็นความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้ชายคนอื่น โดยที่ไม่ได้คิดอะไรมากไปกว่านั้น ต่อมาการเรียนรู้และให้นิยามใหม่จากบริบททางสังคมทำให้เขาเริ่มสงสัยตนเองว่าพฤติกรรมที่ผ่านมานั้นจัดได้ว่าเป็นผู้รักร่วมเพศหรือไม่และในที่สุดเขาก็มองตนเอง และให้คำนิยามแก่ตนเองว่าเป็นผู้รักร่วมเพศโดยสมบูรณ์

รูปแบบที่ 2 $E \longrightarrow L$

หมายถึงกระบวนการที่บุคคลเมื่อเคยมีกิจกรรมที่เป็นความสัมพันธ์ทางเพศกับคนเพศเดียวกันแล้วก็สรุปตนเองได้โดยไม่ต้องสงสัยว่าตนเป็นพวกรักร่วมเพศ ในกรณีนี้เป็นไปได้ว่า ค่านิยมของจิตแพทย์ การประทับตราที่ให้ความหมายพฤติกรรมนี้ไว้เป็นตัวช่วยชี้ให้บุคคลได้เรียนรู้ความหมาย, เชื่อ และรับไว้แก่ตน

รูปแบบที่ 3 $S \longrightarrow E \longrightarrow L$

หมายถึงกระบวนการที่บุคคลเริ่มด้วยความสงสัยว่าพฤติกรรมรักร่วมเพศที่จริงนั้นเป็นอย่างไร อาจจะด้วยความอยากลอง ทำให้ผลักดันตนเองเข้าสู่การมีกิจกรรมรักร่วมเพศ จากนั้นอาจพบว่ามีความชอบที่จะเป็นสิ่งที่ทำ จึงยอมรับตนเองว่าเป็นผู้รักร่วมเพศต่อมา

รูปแบบที่ 4 $S \longrightarrow L \longrightarrow E$

หมายถึงกระบวนการที่บุคคลเริ่มต้นด้วยความสงสัยตนเองว่าอาจจะเป็นผู้รักร่วมเพศ เช่น เขาอาจรู้สึกชอบในสิ่งที่ผู้หญิงชอบ เป็นต้น และความรับรู้ต่าง ๆ โดยเฉพาะการมองของจิตแพทย์นำไปสู่การสรุปเชื่อแน่ว่าตนเป็นผู้รักร่วมเพศ แม้ว่าจะยังไม่เคยมีกิจกรรมทางเพศก่อนหน้านี้ และภายหลังจากนิยามตนเองเช่นนั้นแล้วจึงเริ่มเข้าสู่การมีกิจกรรม และความสัมพันธ์ทางเพศแบบรักร่วมเพศ

แนวการศึกษาการพัฒนาเอกลักษณ์ผู้รักร่วมเพศอีกอย่างหนึ่งคือ Troiden ได้เสนอตัวแบบที่แสดงกระบวนการของการได้มาซึ่งเอกลักษณ์ของผู้รักร่วมเพศ ที่พิจารณาว่าผู้ชายจำนวนมากที่ถือว่าความเป็นรักร่วมเพศเป็นแนวทางชีวิตของเขานั้น เริ่มเข้าสู่พฤติกรรมแบบรักร่วมเพศตัดสินใจที่จะนิยามความปรารถนาทางเพศของเขาว่า คือ รักร่วมเพศ นิยามเอกลักษณ์ตนเองว่าเป็นผู้รักร่วมเพศ เริ่มมีการติดต่อสัมพันธ์กับรักร่วมเพศคนอื่น ๆ และมีความรักต่อเพศเดียวกัน (เช่น เดียวกับการมีกิจกรรมทางเพศ) ได้อย่างไร

โดย Troiden เสนอว่าการพัฒนาเอกลักษณ์รักร่วมเพศนั้นจะเป็นกระบวนการที่ผ่านขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ (บงกชมาศ เอกเอี่ยม, 2532:37-40)

1. ขั้นตอนการเกิดความรู้สึกว่าตนแตกต่างจากผู้อื่น (sensitization)
2. ขั้นตอนการแยกความรู้สึกและการกระทำออกจากเอกลักษณ์ (dissociation)
3. ขั้นตอนการเปิดเผยตัว (coming out)
4. ขั้นตอนของความขีติมั่นผูกพัน (commitment)

ตัวแบบของกระบวนการได้มาซึ่งเอกลักษณ์รักร่วมเพศ

ซึ่งการพัฒนาเอกลักษณ์ ภายในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการ ก็มีลักษณะเช่นเดียวกับ Hart and Richardson (1981) คือบุคคลจะผ่านการปฏิสังสรรค์กับผู้อื่นตลอดเวลา จากกระบวนการปฏิสังสรรค์ดังกล่าวบุคคลจะค่อย ๆ เรียนรู้ถึงความหมายของสถานการณ์ ลักษณะทางสังคมและเริ่มแปลความหมายให้กับพฤติกรรมและความรู้สึกของตนเอง ซึ่งการให้ความหมายและการตีความประสบการณ์นี้จะนำไปสู่การนิยามตนเองว่าเป็นรักร่วมเพศ

ขั้นตอนทั้ง 4 นี้ Troiden ชี้ให้เห็นว่ามีเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่สำคัญเกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนดังนี้ (ประภาพรณ วงศาโรจน์, 2532:24-25)

1. ขั้นตอนการเกิดความรู้สึกว่าตนแตกต่างจากผู้อื่น

ในขั้นนี้ผู้ชายจะได้รับประสบการณ์ซึ่งกลายเป็นสิ่งที่ใช้สนับสนุน การให้ความหมายต่อความรู้สึกของตัวเองว่าเป็นรักร่วมเพศในระยะต่อมา ในช่วงต้นของขั้นนี้เขาเพียงแต่ตระหนักถึงธรรมชาติของความโน้มเอียงทางเพศของตนอย่างเลื่อนกลางเท่านั้น การบรรลุจุดสุดยอดครั้งแรก จากการมีความสัมพันธ์แบบรักร่วมเพศก็อาจเกิดขึ้นในขั้นนี้ด้วย แต่ประสบการณ์การมีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้ชายในช่วงนี้จะยังไม่ได้เป็นสิ่งยืนยัน ที่จะทำให้พวก

เขาพัฒนาการมีเอกลักษณ์แบบรักร่วมเพศอย่างแน่นอน จนกระทั่งได้รับประสบการณ์การปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในสังคมมากขึ้นทั้งกลุ่มชายรักร่วมเพศด้วยกันและกลุ่มผู้ชายปกติ จึงทำให้พวกเขาแปลความหมายให้กับเหตุการณ์ในอดีต ซึ่งจะเป็นเงื่อนไขสำคัญให้พวกเขาพัฒนาเอกลักษณ์รักร่วมเพศในเวลาต่อมา

2. ขั้นตอนการแยกความรู้สึกและการกระทำออกจากเอกลักษณ์

ขั้นตอนนี้คือการที่ผู้ชายสามารถแบ่งแยกความสำนึกเกี่ยวกับ ความรู้สึกทางเพศและหรือกิจกรรมทางเพศออกจากเอกลักษณ์ทางเพศของเขาได้ การแบ่งแยกแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญต่อความรู้สึกของเขา และต่อสิ่งที่เขาพยายามแบ่งแยกจากกันนี้ กล่าวคือ จะสื่อให้เห็นว่าความสนใจที่รื้อต่อเพศเดียวกัน หรือการมีกิจกรรมทางเพศกับเพศเดียวกันของเขานี้ เป็นสิ่งที่ขยับขึ้นให้เห็นถึงบุคลิกพื้นฐานว่ามีความโน้มเอียงทางเพศไปในทางรักร่วมเพศ เขาจะเริ่มสงสัยตนเอง และเริ่มมีความรู้สึกว่าเขาอาจจะเป็นผู้รักร่วมเพศ แต่จะปฏิเสธที่จะนิยามตนเองว่าเป็นผู้รักร่วมเพศ การเริ่มมีกิจกรรมรักร่วมเพศที่เป็นปกติสม่ำเสมอ และการติดต่อสัมพันธ์ในทางรักร่วมเพศ จนถึงขั้นสุดขั้วหนึ่งหรือสองครั้ง เป็นสิ่งที่เชื่อมโยงบุคคลเข้าสู่การประทับตราตนเองในขั้นต่อไป

3. ขั้นตอนของการเปิดเผยตัว

การตัดสินใจประทับตรา ความรู้สึกทางเพศแก่คน ๆ หนึ่งว่าเป็นผู้รักร่วมเพศอย่างแน่ เป็นเครื่องหมายแรกเริ่มของการให้นิยามตนเองว่าเป็นผู้รักร่วมเพศ การเริ่มเข้าร่วมในวัฒนธรรมย่อยของผู้รักร่วมเพศ และการให้นิยามใหม่เกี่ยวกับการมีรักร่วมเพศ ว่าเป็นสิ่งที่ดีและเป็นทางเลือกของแบบแผนของชีวิตที่จะดำเนินต่อไปได้ เป็นสิ่งที่อธิบายการเปิดเผยตัวด้วยเช่นกัน ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงมโนทัศน์เกี่ยวกับเอกลักษณ์และทัศนคติที่มีต่อรักร่วมเพศของคน ๆ หนึ่ง จึงเป็นสิ่งที่สำคัญมากของขั้นนี้

4. ขั้นตอนของความขีดยึดมั่นผูกพัน

Troiden ให้ความหมายของความขีดยึดมั่นผูกพัน ในความหมายเดียวกับ “The Taking of a lover” นั่นคือ การมีคู่รักซึ่งเป็นการหลอมรวมเอาเรื่องทางเพศและอารมณ์ของผู้รักร่วมเพศเข้าด้วยกัน

ขั้นตอนของความขีดยึดมั่นผูกพัน จะเกิดขึ้นเมื่อความเป็นรักร่วมเพศ ได้รับการยอมรับจากบุคคลว่าเป็นวิถีชีวิต (a way of life) ของเขา นั่นคือเมื่อบุคคลแสดงความพึงพอใจใน

สถานการณ์แห่งชีวิต มองไม่เห็นเหตุผลในการเปลี่ยนแปลงเอกลักษณ์รักร่วมเพศ หรือเชื่อว่าเขา จะพบกับความว่างเปล่าของชีวิต หากเลือกเอาความเป็นรักสองเพศ หรือความเป็นรักต่างเพศ มา นิยามเอกลักษณ์และเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

แนวคิดเกี่ยวกับโลกทัศน์

โลกทัศน์ หมายถึง ทักษะของปัจเจกชนหรือสมาชิกในสังคมเกี่ยวกับโลกหรือสิ่งรอบ ตัวมนุษย์ เป็นพื้นฐานให้เกิดการกำหนดแนวคิด แบบแผนการคิดและการปฏิบัติต่าง ๆ

Rebert Kedfield ให้คำอธิบายว่าโลกทัศน์ คือ ภาพที่บุคคลในสังคมมองเห็นตัวเขาและ ความสัมพันธ์ของตัวเขากับสภาพรอบตัว การศึกษาโลกทัศน์คือ การพยายามทำความเข้าใจว่า กลุ่มคนที่กำลังศึกษาอยู่นั้นมองสังคมและ โลกรอบ ๆ ตัวอย่างไร (อมรา พงศาพิชญ์, 2537:81-82)

โลกทัศน์ (World views) คือ ระบบรวมทั้งหมดของความคิด ความอ่าน ความเชื่อ ทักษะคติ ที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคมหนึ่งๆ มีรวมกันอันเกี่ยวข้องกับปัญหาทั้งหมดของชีวิต มนุษย์ ซึ่งอาจปรากฏอยู่ในภาษา นิยายปรัมปรา ความเชื่อและพิธีกรรมทางศาสนา ศิลปะในรูปแบบ ต่างๆ ตลอดจนวรรณกรรมของสังคมนั้น ดังนั้น โลกทัศน์ของบุคคลใดก็หมายถึง ความคิดของ บุคคล หรือกลุ่มบุคคลนั้น ที่เป็นระบบอันว่าด้วยจักรวาลหรือสิ่งทั้งหลายทั้งปวง ที่มนุษย์มีความ สัมพันธ์ด้วย (สมบัติ จันทร์วงศ์, 2537:11)

จูรี จุลละเกศ (2518:93-94) ได้รวบรวมความหมายของโลกทัศน์ในด้านความเชื่อต่อ สิ่งต่าง ๆ ตามหลักการนับถือของลัทธิต่าง ๆ เป็น 4 ประเภทด้วยกัน คือ

1. Externalized World View เป็นทักษะความเชื่อเกี่ยวกับการเคารพบูชาพระเจ้าเป็น ทักษะเป็นความเชื่อที่มีอยู่ในศาสนาต่าง ๆ ที่เคารพบูชา และยอมรับในอำนาจต่าง ๆ ของพระเจ้า เชื่อในเรื่องพระเจ้าสร้างโลก สร้างสรรพสิ่งทั้งหลาย รวมทั้งมนุษย์ด้วย จึงเป็นความเชื่อที่เกี่ยวข้อง กับพระเจ้าโดยตรงในบางลัทธิศาสนามีพระเจ้าเพียงองค์เดียว บางลัทธิศาสนาก็มีมากกว่าหนึ่งองค์ ขึ้นไป พระเจ้าแต่ละองค์มีความศักดิ์สิทธิ์และอำนาจเหมือนมนุษย์ในด้านต่าง ๆ กัน

2. Uniform World View คือทัศนคติความเชื่อต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ที่มีรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น ภูติผีปีศาจ วิญญาณ การทรงเจ้า เข้าทรง ศาลเจ้า เป็นต้น รวมเรียกรูปแบบของความเชื่อเหล่านี้ว่ารูปแบบของสิ่งศักดิ์สิทธิ์นอกเหนือไปจากพระเจ้า

3. Internalized World View คือทัศนคติความเชื่อเกี่ยวกับจิตใจ และการกระทำของตนเองเป็นทัศนคติความเชื่อที่แตกต่างกับสองประเภทแรก ปรากฏในศาสนาที่ไม่มีพระเจ้า เช่น ศาสนาเซน ศาสนาพุทธนิกายหินยาน ศาสนาประเภทนี้ปฏิเสธในเรื่องพระเจ้า และภูติผีปีศาจ โดยยึดหลักการของการกระทำของมนุษย์เองเป็นสำคัญ ในศาสนาพุทธนิกายหินยานผู้ที่ต้องการจะนิพพานก็ต้องพยายามปฏิบัติทางจิตใจด้วยตนเอง ไม่อยู่ในอำนาจของพระเจ้าจะช่วยให้เพราะเป็นทัศนคติความเชื่อที่ขึ้นกับจิตใจ และผลจากการกระทำของตนเอง ดังที่มีคำกล่าวไว้ว่า “สวรรค์อยู่ในอก นรกอยู่ในใจ”

4. Scientific World View คือความเชื่อในรูปแบบวิทยาศาสตร์ที่ต้องพิสูจน์และทดลองใช้เห็นจริงเท่านั้น เป็นความเชื่อในทัศนะของนักวิชาการสมัยใหม่ ก่อนที่จะยอมรับความรู้หลักการหรือทฤษฎีใดก็ตาม ผู้ที่มีทัศนคติความเชื่อแบบนี้จะต้องได้ทดลองด้วยตนเอง หรือพิสูจน์ให้เห็นได้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

W.T.Jones ได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโลกทัศน์ไว้ดังนี้ (บุญขึ้น สุภาพ, 2522:33)

ทัศนะของแต่ละบุคคลคือชุดแรกของแนวความคิดของบุคคลที่มีต่อเรื่องต่าง ๆ อย่างกว้างขวางคือ

1. บุคคลจะเรียนรู้มาตั้งแต่เยาว์วัย แต่ไม่พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เรียนรู้มานั้น
2. การเรียนรู้จะมีผลต่อพฤติกรรมของเขาไม่ว่าพฤติกรรมนั้นจะแสดงออกมาในรูปแบบของ คำพูดหรือท่าทาง
3. บางครั้งเขาจะไม่แสดงออกมาในรูปแบบของคำพูดแต่แสดงออกในฐานะเป็นความหมายที่มีนัยหรือความหมายที่ซ่อนเร้น

แนวทางการศึกษาโลกทัศน์ จะศึกษาครอบคลุมไม่เพียงแต่พฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกอย่างเด่นชัด แต่ยังหมายถึงความเชื่อ ทัศนคติ ความหวังและความกังวลใจของเขา

เนื่องจากแนวความคิดเรื่องโลกทัศน์นั้นได้เจาะจงถึงแนวความคิด ความเชื่อ และทัศนคติของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลนั้น ในสังคมหนึ่ง ๆ ด้วย ซึ่งในเรื่องนี้ Secord และ Backman

ได้ให้แนวความคิดเรื่องทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติคือ ความรู้สึกนึกคิดและแนวทางปฏิบัติหรือท่าทีที่มีต่อสิ่งแวดลอมอย่างใดอย่างหนึ่ง ความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อสิ่งแวดลอมแต่ละอย่างอาจมีความเข้มข้นในปริมาณไม่เท่ากันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลและองค์ประกอบของทัศนคติ 3 ประการ คือ (ไพบูลย์ ช่างเรียน, 2516:49)

1. องค์ประกอบทางอารมณ์ (affective component) ได้แก่ความรู้สึกส่วนบุคคลที่เขามีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด เช่น โกรธ เกลียด รัก ชอบ ฯลฯ ความรู้สึกดังกล่าวอาจจะแสดงออกมาทางสีหน้า ท่าทางเมื่อเขาพูดหรือคิดถึงสิ่งนั้น

2. องค์ประกอบทางความคิด (cognitive component) ได้แก่ความเชื่อ ความคิดรวบยอด หรือการรับรู้ต่อสิ่งนั้น อาจเป็นได้ทั้งในแง่ดีหรือร้าย องค์ประกอบนี้ขึ้นอยู่กับค่านิยม ซึ่งเขากำหนดมาตรฐานไว้ในใจเป็นสำคัญ

3. องค์ประกอบทางพฤติกรรม (behavioral component) คือแนวโน้มเบื้องลวงหน้าที่จะปฏิบัติต่อสิ่งนั้น ทั้งนี้หมายถึงแนวปฏิบัติเพื่อแสดงออกโดยไม่ฝืนฝืนต่อความรู้สึก

Charles R. Foster ได้สรุปว่าแนวความคิดที่เกี่ยวกับการเกิดทัศนคติขึ้นอยู่กับสาเหตุ 2 ประการ คือ (ไพบูลย์ ช่างเรียน, 2516:50)

1. ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งของบุคคล หรือสถานการณ์ตรงการได้ชิน ได้ฟัง ได้เห็นรูปภาพหรือได้อ่านเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ แต่ถ้าไม่ได้พบเห็นและไม่ได้ทดลองกับของจริงด้วยตนเอง ถือว่าเป็นประสบการณ์ทางอ้อมและเนื่องจากทัศนคติเป็นเรื่องที่เกิดจากการรับรู้ ดังนั้นบุคคลจะไม่อาจมีทัศนคติต่อสิ่งที่เขาไม่ได้มีประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมได้เลย

2. ค่านิยมและการตัดสินใจค่านิยม เนื่องจากกลุ่มชนแต่ละกลุ่มมีค่านิยมและตัดสินใจค่านิยมไม่เหมือนกัน คนแต่ละกลุ่มจึงอาจมีทัศนคติต่อสิ่งเดียวกันแตกต่างกันก็ได้

การศึกษาโลกทัศน์จึงมักรวมถึงการพยายามอธิบายว่า บุคคลเข้าใจฐานะและบทบาทของคนในฐานะเป็นปัจเจกชน และในฐานะเป็นสมาชิกของสังคมอย่างไร เขาเข้าใจเป้าหมายแห่งชีวิตของเขาและของสังคมที่เขาเป็นสมาชิกอยู่อย่างไร นอกเหนือจากหน่วยต่างๆ ของสังคมที่เขาเป็นสมาชิกอยู่ เขามีความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมชาติของสรรพสิ่ง ทั้งที่เป็นธรรมชาติและเหนือธรรมชาติซึ่งมีอิทธิพลเหนือตัวเขาอย่างไร ในรายละเอียดนี้อาจหมายถึงการศึกษาว่าบุคคลเข้าใจ

จักรวาลอย่างไร มีความวุ่นวายสับสนหรือเป็นระเบียบ มีพระเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์คอยกำหนดหรือควบคุมหรือไม่ อย่างไร ปัญหาเรื่องความดี ความชั่ว ที่มนุษย์ต้องประสบอยู่ทุกเมื่อเชื่อวันมีที่มาอย่างไร มีผลอย่างไร ทำไมบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจึงประพฤติอย่างนั้น และโดยวิธีนั้น (สมบัติ จันทรวงศ์, 2537:1-2)

ในการศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งไปกลุ่มบุคคลที่สังคมรับรู้ว่าเป็นผู้รกร่วมเพศที่แปลงเพศว่า เขาให้ความหมายและจัดประเภทให้แก่ตนเองอย่างไร และมีทัศนคติต่อตนเองอย่างไร ดังนั้นการที่จะทำความเข้าใจการกระทำของบุคคล จะต้องทำความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลนั้นก่อนเสมอ เพราะภาพที่บุคคลมองเห็น จะเป็นตัวกำหนดว่าเขามีพฤติกรรมอย่างไร ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจถึงกระบวนการของการได้รับและพัฒนาเอกลักษณ์ของบุคคลของกลุ่มนี้ได้

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษากลุ่มรกร่วมเพศชาย ศึกษาเฉพาะกรณีเกย์นักแสดงเมืองพัทยา ของสมศรี เปี่ยมสมบูรณ์ (2529) ซึ่งได้ศึกษาวัฏจักรของกลุ่มเกย์ โดยมุ่งเน้นการดำเนินชีวิตประจำวัน และสภาพความเป็นอยู่ในสภาพแวดล้อมของความเป็นจริง นอกจากนี้ยังเน้นการศึกษาถึงความเป็นอยู่และพื้นฐานทางครอบครัว ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตร ซึ่งอาจจะเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมรกร่วมเพศของกลุ่มได้

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ปัจจัยที่น่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรกร่วมเพศที่ปรากฏในปัจจุบันสามารถแบ่งออกเป็น 3 ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยที่เกิดจากความรู้สึกของตัวเองว่าเกิดมาเป็นผู้หญิงในร่างของผู้ชายโดยไม่ได้รับแรงผลักดัน จากการเลี้ยงดูจากบิดามารดา ซึ่งกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะเป็นผู้รกร่วมเพศที่แปลงเพศ ปัจจัยที่สองเกิดจากการขาดความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่ เด็กจึงหันไปแสวงหาความรักจากคนรอบข้าง เช่น ญาติ หรือ เพื่อน และเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมรกร่วมเพศโดยไม่ได้ตั้งใจ ปัจจัยสุดท้ายเกิดจากการเลี้ยงดูของบิดามารดา โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากมารดา ทั้งนี้กลุ่มนี้มักมาจากครอบครัวที่มีพี่น้องเป็นชายทั้งหมด หรือเกือบทั้งหมด และตนเองมักจะเป็นลูกคนสุดท้อง

ประภาพรณ วงศาโรจน์ (2532) ศึกษาเรื่องการพัฒนาเอกลักษณ์รักร่วมเพศในหมู่วัยรุ่น ว่ามีแบบแผนการพัฒนาเอกลักษณ์อย่างต่อเนื่องเป็นกระบวนการ คือ เริ่มต้นจากการมีความชอบในบทบาทข้ามเพศ การกระทำบทบาทข้ามเพศ การมีรูปลักษณ์คล้ายผู้หญิงและมีความพึงพอใจในบุคคลเพศเดียวกัน โดยการปฏิสังสรรค์ทางสังคมจะทำให้เขาเกิดความรู้สึกว่าตนเองแตกต่างจากผู้ชายทั่วไป นำไปสู่การสงสัยในเอกลักษณ์ของตนเอง และเมื่อเขาเกิดความรู้สึกเกี่ยวกับความรักร่วมเพศในตัวเอง ก็จะเก็บไว้ เพราะรู้ว่าไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคม ทำให้ความเชื่อมั่นในตนเองของเขาลดลง เพื่อการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ตนเอง และทำให้เอกลักษณ์รักร่วมเพศที่เขาู้สึกลดความรุนแรงจากการถูกประหัตประหารว่าเป็นผู้เบี่ยงเบนทางเพศเขาจึงหาคำอธิบายที่เป็นที่ยอมรับของสังคมโดยการเรียนรู้จากวัฒนธรรมย่อย เมื่อเกิดภาพลักษณ์ที่ดีกับตนเองบุคคลจะก้าวเข้าสู่การเปิดเผยตัวเองในขั้นต่อไป

บงกชมาศ เอกเอี่ยม (2532) ได้ศึกษาเรื่อง เกย์ : กระบวนการพัฒนาและสร้างเอกลักษณ์รักร่วมเพศ เพื่อต้องการทราบถึงแบบแผนที่บุคคลดำเนินไปสู่การยอมรับเอาความหมายของความเป็นรักร่วมเพศให้กับเอกลักษณ์ของตน ตลอดจนการรักษาเอกลักษณ์นั้นให้คงอยู่ โดยมีวัตถุประสงค์ คือในกระบวนการที่นำไปสู่การนิยามตนเอง มีภาวะเงื่อนไขทางสังคมและประสบการณ์ใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการได้มาและสร้างไว้ซึ่งเอกลักษณ์เกย์ และต้องผ่านขั้นตอนที่ต่อเนื่องอย่างไรบ้าง โดยยึดกรอบแนวคิดทฤษฎีปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์เป็นสำคัญ เพราะในการศึกษานี้มุ่งประเด็นไปที่กระบวนการตีความ การนิยามความหมาย และการเชื่อมโยงความหมายกับแนวโน้มนำทางเพศของผู้รักร่วมเพศ อันก่อให้เกิดการพัฒนาเอกลักษณ์เกย์ โดยผลการศึกษาพบว่ากระบวนการพัฒนา และสร้างเอกลักษณ์รักร่วมเพศ จะมีลักษณะเป็นขั้นตอนอย่างต่อเนื่องและผ่านเงื่อนไขสำคัญของการยอมรับ ความหมาย และประเภททางสังคมแบบรักร่วมเพศมาให้กับตนเองใน 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นตอนการเกิดความรู้สึกว่าตนแตกต่างจากผู้อื่น โดยบุคคลจะรับรู้ว่าคุณลักษณะพฤติกรรมของเขางงประการ แตกต่างไปจากชายทั่วไปในสังคม อันทำให้เขาได้รับการตอบสนองจากผู้ร่วมปฏิสังสรรค์ในลักษณะที่ผิดแผกไปจากคนอื่น ๆ

2. ขั้นตอนการแยกความรู้สึกและการกระทำออกจากเอกลักษณ์ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่บุคคลเข้าสู่สภาวะของการสงสัยตนเองว่าอาจจะเป็นเกย์ แต่เขาไม่สามารถที่จะรับคำนิยามรักร่วมเพศมา

ให้กับตนเองได้ ทั้งนี้เพราะคำนิยามดังกล่าวได้ถูกประทับตราจากสาธารณชนว่าเป็นความผิดปกติ หรือเป็นความเบี่ยงเบนของสังคม ดังนั้นผู้รักร่วมเพศจึงต้องพยายามหาเหตุผลต่าง ๆ เพื่อมาอ้าง กับตนเองถึงการแสดงพฤติกรรมรักร่วมเพศของเขาเพื่อปฏิเสธเอกลักษณ์และรอยมลทินทางสังคม

3. ขั้นตอนการเปิดเผยตัว คือการได้มาซึ่งเอกลักษณ์รักร่วมเพศ โดยบุคคลยอมรับกับตนเองว่าเขาคือผู้รักร่วมเพศ ซึ่งจะสัมพันธ์กับการเข้าสู่โลกของเกย์และแบบแผนการดำเนินชีวิตของเกย์

4. ขั้นตอนการยึดมั่นผูกพันต่อเอกลักษณ์ เป็นการตัดสินใจเลือกเอาวิถีชีวิตเกย์มาเป็นส่วนหนึ่งของแบบแผนในการดำเนินชีวิต มีความผูกพันต่อความสัมพันธ์และเอกลักษณ์รักร่วมเพศ และไม่มีแนวโน้มนำทางเพศต่อเพศตรงข้ามได้ จึงทำให้ไม่สามารถรักเพศหญิงได้ นอกจากนี้ การที่ผู้รักร่วมเพศสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมทั่วไปได้ เป็นการช่วยลดรอยมลทินจากสังคม ประกอบกับการเข้าสู่โลกเกย์ ซึ่งมีวัฒนธรรมย่อยของกลุ่มสมาชิกเกย์คอยสนับสนุนความรู้สึกและพฤติกรรม ย่อมจะทำให้เอกลักษณ์รักร่วมเพศเกิดความมั่นคง

ชลธิชา ศาสติคุปต์ (2532) ศึกษาเรื่องกระบวนการพัฒนาและสร้างเอกลักษณ์ของหญิงรักร่วมเพศเพื่อให้รู้ว่าหญิงรักร่วมเพศได้มีการพัฒนาเอกลักษณ์จากผู้หญิงธรรมดาเป็นผู้หญิงรักร่วมเพศ โดยที่เธอได้นิยามตนเองว่าเป็นผู้รักร่วมเพศได้อย่างไร และมีการสร้างเอกลักษณ์ไว้ได้อย่างไร ซึ่งได้ศึกษาทั้งกลุ่มทอมและดี ผลการศึกษา คือ

1. ปังจ๊อบเอื้อ ที่เป็นตัวส่งเสริมให้ทอม/ดี ก้าวไปในทางที่เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม

- อิทธิพลของครอบครัว ได้แก่ สัมพันธภาพของบุคคลในครอบครัว

- สภาพแวดล้อมของโรงเรียนและกลุ่มเพื่อนซึ่งจะเป็นแหล่งที่ได้พบกับบุคคลเพศเดียวกัน โอกาสในการเกิดความสัมพันธ์ทางใจต่อกันมีมาก

- โอกาสในการพบปะผู้ที่มีความชอบในเรื่องเดียวกัน ทอมและดีจะมีโอกาสในการเข้าใจถึงความรู้สึกของตนเอง ต่อเมื่อมีโอกาสพบกับผู้ที่มีลักษณะเหมือนตน ในกรณีของดีหากไม่พบกับทอมที่ตนพอใจ บุคคลจะไม่มีโอกาสเป็นดีได้เลย แต่ในกรณีของทอม ไม่ว่าจะพบดีหรือไม่ ทอมย่อมพัฒนาเอกลักษณ์ของตนได้ด้วยตนเองคือ เป็นทอมได้โดยไม่มีดี

2. กระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์ มีขั้นตอนดังนี้

- ขั้นการดึงจิตใจ บุคคลจะรู้สึกได้รับความดึงดูจากเพศเดียวกัน แทนที่จะเป็นเพศตรงข้าม

- มีเพศสัมพันธ์เมื่อบุคคลประทับใจในเพศเดียวกันนานวันเข้า ความเข้าใจมีมากขึ้นก่อให้เกิดการมีความสัมพันธ์ทางเพศกันได้

- เริ่มสงสัยในพฤติกรรมของตนเอง ว่าแตกต่างจากผู้หญิงทั่วไป

- ขอมรับตนเองและนิยามตนเอง เมื่อเริ่มแน่ใจว่าตนนั้นแตกต่างจากผู้หญิงอื่น ทำให้หันมาขอมรับกับตนเองว่าตนคือผู้รักร่วมเพศ และหลังจากนั้นจะนิยามตนเองว่าตนเป็นผู้รักร่วมเพศ มีลักษณะของผู้รักร่วมเพศอย่างแน่นอนเรียกตนเองว่า “ทอม”

ส่วนดีเมื่อเข้าสู่ขั้นนี้ ดีจะหยุดอยู่แค่ขั้นสงสัย แต่จะไม่มีการพัฒนาต่อจนถึงขั้นนิยามตนเอง

- การเปิดเผย ทั้งทอมและดีจะเปิดเผยเฉพาะกลุ่มผู้เบี่ยงเบนด้วยกันเท่านั้น ถ้าหากไม่ต้องการให้ผู้อื่นล่วงรู้ถึงความลับของตน จะใช้วิธีการจัดการกับความลับที่เรียกว่า “Passing” ในการปกปิดเอกลักษณ์และเรื่องราวของตนไว้ มิให้ผู้อื่นจับได้

ในขณะที่บุคคลจะเข้าสู่การพัฒนาเอกลักษณ์บุคคลได้เรียนรู้ถึงสิ่งต่อไปนี้เป็น บรรทัดฐานของกลุ่มผู้รักร่วมเพศ บทบาทใหม่ที่แตกต่างไปจากบทบาทผู้หญิง สุดท้ายคือบทบาทของการเป็นผู้กระทำทางเพศ

สรุปได้ว่า ทอมมีความแตกต่างจากดี ทอมมีเอกลักษณ์ของตนเอง ส่วนดีไม่มีเอกลักษณ์ของผู้รักร่วมเพศ แต่เธอรับรู้ว่าคุณมีความแตกต่างจากผู้หญิงโดยทั่วไป เนื่องจากเธอมีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้หญิงด้วยกัน

เพ็ญมาศ กำเหนิดโทน (2528) ศึกษาเรื่อง การขอมรับของครูต่อนักเรียนชาย : ศึกษากรณีข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูมีความขอมรับต่อนักเรียนเกย์ในระดับปานกลางและเป็นลักษณะของการขอมทนให้หรือการอดกลั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพที่ครูมองนักเรียนเกย์ว่าเป็นอย่างไร เป็นคนดีหรือไม่ดี ซึ่งจะได้มาจากการติดต่อระหว่างครูกับนักเรียนเกย์ด้วย ถ้ามีการติดต่อกันมากก็จะทำให้ทัศนคติที่ครูมองนักเรียนเกย์เป็นไปในแง่ดี และส่วนใหญ่นักครูที่มีอายุน้อยจะให้การขอมรับนักเรียนเกย์มากกว่าครูที่มีอายุมาก

บุญขึ้น สุภาพ (2522) ศึกษาเปรียบเทียบปัญหา ความต้องการ และโลกทัศน์ของคนชราในสถานสงเคราะห์ของรัฐบาลและเอกชน พบว่า การที่คนชราเข้าไปใช้บริการในสถานสงเคราะห์ เนื่องจากปัญหาเรื่องสุขภาพ และปัญหาเรื่องเศรษฐกิจและการดำรงชีวิตเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น โลกทัศน์ของคนชราที่มีต่อสภาพแวดล้อมจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับอายุ ระยะเวลาการเข้าไปอยู่ในสถานสงเคราะห์ และพื้นฐานอาชีพเดิม ซึ่งคนชราที่มีอายุน้อยและเข้าไปอยู่ในสถานสงเคราะห์ เป็นเวลาไม่นานจะมีโลกทัศน์ในด้านดีมากกว่าคนชราที่มีอายุมากและอยู่ในสถานสงเคราะห์เป็นเวลานาน ส่วนคนชราที่มีพื้นฐานอาชีพเดิมเป็นกลุ่มที่ทำอาชีพรับจ้างจะมีโลกทัศน์ในด้านดีว่ากลุ่มที่เคยทำอาชีพส่วนตัว อาจเป็นกลุ่มที่ทำอาชีพส่วนตัวเคยมีอิสระในการดำเนินชีวิต เมื่อมาอยู่รวมกันในสถานสงเคราะห์ก็อาจจะทำให้รู้สึกที่ไม่มีอิสระสุขสบายเหมือนเดิม จึงทำให้มีโลกทัศน์ในด้านดีน้อยกว่า ส่วนโลกทัศน์ของคนชราที่มีต่อเรื่องความเชื่อถือในสิ่งศักดิ์สิทธิ์และความเชื่อในบุญกรรม ส่วนใหญ่จะไม่แตกต่างกันซึ่งเป็นไปตามหลักการที่ว่ากลุ่มชนที่มีความเป็นอยู่ในภูมิภาคเดียวกันจะมีขนบธรรมเนียมประเพณีคล้ายคลึงกัน จะมีความเชื่อฝังใจในสิ่งคล้ายกันจะเปลี่ยนแปลงไม่ได้

ทัณฑกานต์ ดวงรัตน์ (2539) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทการสื่อสารในครอบครัวกับการตัดสินใจแปลงเพศ ซึ่งได้ศึกษาเปรียบเทียบจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นชายรักร่วมเพศที่ต้องการแปลงเพศกับกลุ่มชายรักร่วมเพศที่ไม่แสดงออก พบว่ากลุ่มชายรักร่วมเพศที่ต้องการแปลงเพศมีลักษณะการแสดงออกทางพฤติกรรมเป็นผู้หญิงมากกว่า และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในครอบครัว มีการเปิดเผยเรื่องการเป็นรักร่วมเพศของตนเอง แต่สิ่งที่เหมือนกันของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มคือจะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับทางมารดาและพี่สาวน้องสาวมากกว่าทางบิดาหรือพี่ชายน้องชาย

จักรพันธ์ สอนสุภาพ (2533) ศึกษาเรื่องปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการผ่าตัดแปลงเพศและบุคคลที่ผ่าตัดแปลงเพศแล้ว พบว่าการเลือกถือเพศหนึ่งเพศใดอาจถือได้ว่าเป็นสิทธิเสรีภาพในชีวิตร่างกายของบุคคล ในอันที่จะกระทำได้และอาจถือได้ว่าการนั้นเป็นสิทธิมนุษยชนและสิทธิส่วนตัวได้อีกด้วย และนอกจากนี้แพทย์ผู้ทำการผ่าตัดแปลงเพศก็ไม่ควรมีความผิดทางอาญา เนื่องจากการกระทำเช่นนั้นเป็นการบำบัดรักษาโรคหลงเพศ (Transsexualism) ของบุคคลหลงเพศ (Transsexuals) ตามกฎหมาย จึงทำให้การกระทำของแพทย์นั้นไม่เป็นการทำร้ายโดยกฎหมาย

แพทย์ย่อมมีอำนาจกระทำได้ ส่วนปัญหาในเรื่องเพศตามกฎหมายของบุคคลหลงเพศที่ได้ผ่าตัดแปลงเพศแล้วนั้น บุคคลดังกล่าวจะมีเพศตามกฎหมายเป็นเพศใหม่ตามที่ตนต้องการหรือไม่นั้น จำเป็นต้องพิจารณาจากทฤษฎีทางการแพทย์ และทฤษฎีทางนิติปรัชญาควบคู่กันไป

วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ (2515:131) ได้กล่าวถึงเรื่องการพิสูจน์เพศไว้ว่า เพศกำเนิดของคน หมายถึง เพศดั้งเดิมที่เกิดจากการปฏิสนธิ แสดงออกในลักษณะของโครโมโซมเพศ กล่าวคือ ในเพศหญิงปกติโครโมโซมเพศจะเป็น XX และในเพศชายปกติโครโมโซมจะเป็น XY

ในการแบ่งตัวของเซลล์เพศ ซึ่งจะกลายมาเป็นไข่และอสุจินั้น ได้มีการลดจำนวนโครโมโซมลงครึ่งหนึ่ง เพราะฉะนั้นโครโมโซมเพศในไข่ก็จะมีเพียง X และในอสุจิก็นจะมี X หรือ Y เมื่อมีการผสมระหว่างไข่กับอสุจิโครโมโซมเพศในไข่ที่ผสมแล้วถ้าเป็น XX ไข่นั้นก็จะเจริญไปเป็นทารกเพศหญิง ถ้าไข่นั้นมีโครโมโซมเป็น XY ไข่นั้นก็จะเจริญเป็นทารกเพศชาย ดังนั้นการเป็นเพศหญิงหรือชาย ถูกกำหนดโดยโครโมโซมเพศในขณะปฏิสนธินั่นเอง เพศโดยการปฏิสนธิจึงเป็นเพศกำเนิด (genetic sex) ซึ่งเป็นเพศที่ถูกกำหนดตามลักษณะของโครโมโซมเพศ แต่อย่างไรก็ดีในระหว่างระยะเวลาที่ไข่ที่ถูกผสมแล้วเจริญเติบโตเป็นลำดับขั้น อาจมีความผิดปกติในระยะเวลาของการเจริญเติบโตระยะใดระยะหนึ่ง ทำให้ทารกนั้นมีเพศไม่ตรงกับเพศกำเนิดหรือเกิดเป็นกะเทยได้

กะเทย หมายถึง คนที่มีความพิการของอวัยวะสืบพันธุ์แต่กำเนิดทำให้ไม่อาจบอกเพศได้ว่าเป็นหญิงหรือชาย (วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์, 2515:130) ความผิดปกติของโครโมโซมเพศ อาจทำให้เกิดกะเทยประเภทต่าง ๆ ได้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 พวกใหญ่ ๆ คือ (อารยา ทองผิว, 2529:24)

1. กะเทยแท้ หมายถึง คนที่มีต่อมเพศทั้งของชายและหญิงอยู่ในคน ๆ เดียวกัน คือมีทั้งรังไข่และอัณฑะ ส่วนอวัยวะสืบพันธุ์ภายนอกนั้นอาจจะคล้ายคลึงหรือใกล้เคียงไปทางเพศใดเพศหนึ่ง ซึ่งกะเทยชนิดนี้พบน้อยมาก

2. กะเทยเทียม หมายถึง คนที่มีต่อมเพศของเพศใดเพศหนึ่งอยู่ แต่อวัยวะสืบพันธุ์ภายนอกมีลักษณะคล้ายไปทางเพศตรงข้ามหรือไม่มีลักษณะเป็นเพศของตนเองโดยสมบูรณ์

ส่วนคนที่มิใช่เพศเป็นเพศใดเพศหนึ่งโดยสมบูรณ์ แต่มีกริยาอาการและจิตใจตรงข้ามกับเพศของตน ก็จะได้ชื่อว่าเป็นกะเทยเช่นกัน ตามความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 (ศักดิ์ สอนองชาติ, 2530:111)

บุคคลบางจำพวกที่มีลักษณะของร่างกายทางกายภาพแสดงว่า เป็นเพศหนึ่งเพศใด (ชายหรือหญิง) โดยสมบูรณ์ซึ่งหมายถึงบุคคลนั้นมีอวัยวะเพศทั้งภายนอกและภายในเป็นเพศชายหรือหญิง ตลอดจนโครโมโซมเพศมีความสมบูรณ์เป็นเพศชายหรือหญิงด้วย แต่ในขณะที่ร่างกายมีลักษณะเป็นเพศหนึ่งเพศใดนั่นเอง แต่จิตใจนั้นมีความรู้สึกว่าตนเองเป็นเพศตรงข้ามโดยสิ้นเชิง ซึ่งความรู้สึกนี้เป็นความรู้สึกที่ฝังแน่นอยู่ในจิตใจและเชื่ออย่างผิด ๆ ว่าเพศดั้งเดิมของตนนั้น ตนได้รับมาอย่างผิดพลาด และธรรมชาติได้สร้างความผิดอย่างโหดร้ายให้กับตน พวกนี้จะพยายามให้ทางแพทย์แก้ไขให้เป็นเพศตรงข้ามตามที่ตนต้องการ รวมทั้งพยายามจะให้สังคมยอมรับตนในเพศใหม่(วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์, 2515:137) จากลักษณะความผิดปกติดังกล่าวข้างต้นทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ ถือว่าเป็น โรคชนิดหนึ่ง และมี ผู้เรียกลักษณะความผิดปกติ หรือโรคนี้ว่า “Transsexualism” (วิจิตร นุณะโหดระ, 2516:537)

อาการของโรคนี้เกิดจากความผิดปกติของจิตใจโดยเฉพาะ และเป็นความผิดปกติที่เริ่มตั้งแต่วัยเด็กเล็ก อายุ 2-3 ขวบ เด็กชายที่เป็นโรคนี้จะชอบเอาเสื้อผ้ารองเท้าของพี่สาวมาสวมใส่ และถ้าถูกห้ามก็จะไม่พอใจ ชอบเล่นตุ๊กตามากกว่าจะเล่นปืน หรือลูกบอลเช่นเดียวกับเด็กผู้ชายทั่วไป ชอบเล่นกับเพื่อนผู้หญิงมากกว่าเพื่อนผู้ชาย เมื่ออายุ 5-6 ขวบอาการจะแสดงออกเห็นได้ชัดมากขึ้น เด็กชายที่เป็นโรคนี้จะมีลักษณะเหมือนเด็กผู้หญิง และเด็กหญิงก็จะเป็นเด็กแก่น (tomboy) จะชอบแต่งตัว มีกริยา และเล่นเหมือนเด็กเพศตรงข้ามตนเอง ผู้ป่วยคนหนึ่งมีประวัติว่าเมื่ออายุ 2 ขวบ นั่งร้องไห้อยู่ได้คืนไม่เพราะอยากเป็นเด็กผู้หญิง ผู้ป่วยบางคนบอกว่าอยากเป็นเด็กผู้หญิง เพราะเด็กผู้ชายเกร่ ชอบเล่นรุนแรงและหยาบ เข้าสู่วัยหนุ่มสาวจะแยกตัวเข้ากลุ่มกับเพื่อนผู้หญิง มองว่าผู้หญิงเป็นพวกเดียวกับตนเอง และรู้สึกว่าตนเองไม่ใช่ผู้ชาย เวลาพูดคุยกับผู้หญิงจะไม่รู้สึกว่าผู้หญิงเป็นเพศตรงข้าม แต่เวลาพูดคุยกับผู้ชายจะรู้สึกว่าผู้ชายเป็นเพศตรงข้าม เริ่มรู้สึกอยากเป็นผู้หญิงอย่างจริงจัง ผู้ป่วยจะเริ่มปฏิเสธการไปพบจิตแพทย์เพื่อทำการรักษา เพราะมองไม่เห็นประโยชน์ที่ตนจะได้รับ ผู้ป่วยบางคนจะซึมเศร้าและผอมลงไป .กิดจะฆ่าตัวตาย หรืออยาก

จะมีคัตคอตวัยวะสืบพันธุ์ของตนเองออก เนื่องจากไม่พอใจในอวัยวะเพศของตน คิดว่าการรักษาหรือทำให้หายไม่มีความหมาย เริ่มมีความไม่พอใจในอวัยวะเพศของตนเอง รู้สึกว่าเป็นสิ่งแปลกปลอม เกะกะ สมควรตัดทิ้ง และต้องการให้สังคมยอมรับว่าตนเองเป็นเพศหญิง (วิจิตร บุญชะโหดระ, 2516:539)

สำหรับการรักษาผู้เป็นโรคนี้อาจต้องใช้วิธีการรักษาโดยการยอมรับให้มีการผ่าตัดแปลงเพศเพื่อให้มีอวัยวะเพศที่สัมพันธ์กับสภาพจิตใจ (วิจิตร บุญชะโหดระ, 2516:541) ซึ่งแม้แต่ในต่างประเทศเองก็ยังยอมรับให้มีการรักษาโรคนี้อาศัยการผ่าตัดแปลงเพศ จากการประชุมสัมมนา เรื่อง Transvestisim และ Transsexualism ที่สถาบันการแพทย์แห่งเมืองนิวยอร์ก เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ.2496 (วิจิตร บุญชะโหดระ, 2516:93)

สุวทนา อารีพรรค (2537:111-112) ได้กล่าวถึงเรื่องการแปลงเพศไว้ว่า การแปลงเพศเป็นวิธีการรักษาทางศัลยกรรม สำหรับผู้ที่มีความผิดปกติทางเพศชนิดทรานสแซ็กชวลลิซึม (Transsexualism) หรือที่เรียกเป็นภาษาไทยว่า การมีความต้องการแปลงเพศ

การมีความต้องการแปลงเพศหรือทรานสแซ็กชวลลิซึมเป็นความผิดปกติทางเพศเนื่องจากมีความรู้สึกที่ปรากฏทางร่างกายของคนไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดความต้องการอย่างแรงกล้าที่จะผ่าตัดแปลงเพศหรือไม่ก็พยายามซ่อนเพศทางร่างกายของตนไว้โดยการแต่งกายหรือประพฤติแบบเพศตรงกันข้าม ส่วนใหญ่ของคนที่มีปัญหานี้คือผู้ชาย

ลักษณะของผู้ป่วย

สำหรับผู้ชายเพศทางร่างกายของเขาจะเป็นชายแต่จิตใจเป็นหญิง เขาต่างจากพวกลักเพศตรงที่ไม่ได้ชอบแต่งกายเป็นเพศตรงกันข้ามเท่านั้น แต่เขาไม่ต้องการความเป็นเพศชายของเขาเลย เขาต้องการมีชีวิตเป็นผู้หญิงอย่างสมบูรณ์ ทั้งในด้านอารมณ์ ร่างกายและชีวิตทางเพศ คนพวกนี้จะมีปัญหาด้านเอกลักษณ์ทางเพศตั้งแต่เด็ก แต่ความต้องการที่จะแปลงเพศจะปรากฏเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น เขาจะพยายามแก้ไขโดยการใช้ชีวิตอย่างเพศหญิง ได้แก่ หางานที่ผู้หญิงทำ เช่น งานเสริมสวยหรือคัปเดตเสื้อผ้า เพื่อสนองความมีบุคลิกภาพแบบผู้หญิงของเขา แต่ในที่สุดเมื่อความต้องการมากขึ้น เขาก็จะรังเกียจอวัยวะเพศของตนและอยากตัดออก อยากมีช่องคลอดและอยากมีเต้านม

ในเรื่องเพศสัมพันธ์ เขาต้องการความรักจากผู้ชายแบบชายรักหญิงไม่ใช่แบบรักร่วมเพศ เขาต้องการเป็นเพศหญิงเพื่อจะได้อยู่กับผู้ชายในฐานะเป็นภรรยา คนพวกนี้ไม่ใช่กะเทย (hermaphrodite) ซึ่งอาจมีลักษณะบางอย่างของทั้ง 2 เพศ แต่เขามีลักษณะของเพศในเพศหนึ่งเท่านั้น และรู้สึกว่ามันไม่ถูกต้อง

สาเหตุ

ยังไม่ทราบแน่นอน สันนิษฐานว่าอาจเกี่ยวข้องกับ

1. ถูกอบรมเล็งดูในค่านเพศอย่างไม่เหมาะสมในวัยเด็ก ทำให้การรับรู้ว่าเป็นเพศใด และมีบทบาททางเพศไม่เหมาะสมกับเพศที่ปรากฏทางร่างกาย
2. ฮอร์โมนเพศ มีผู้ทดลองในสัตว์พบว่า ฮอร์โมนเพศของทารกมีอิทธิพลต่อสมองโดยเฉพาะศูนย์อารมณ์ และศูนย์ใกล้เคียงที่ควบคุมความประหลาดทางเพศ นอกจากนั้นฮอร์โมนเพศจากภายนอกที่ฉีดให้มารดาระหว่างการตั้งครรภ์ยังมีอิทธิพลต่อความประหลาดทางเพศของทารกอีกด้วย
3. ความผิดปกติของโครโมโซมเพศ พบว่าพวกที่เป็นไคลนีเฟลเตอร์สซินโดรมเป็นโรคนี้นี้มากกว่าคนปกติ
4. อื่น ๆ เช่น การติดเชื้อไวรัส และโรคลมชักที่เกิดจากความผิดปกติของกลีบสมองส่วนเทมพอรัล

การรักษา

เนื่องจากยังไม่ทราบสาเหตุที่แน่นอนของการเกิดความต้องการแปลงเพศ การรักษาจึงเป็นแบบรักษาตามอาการ โดยมีหลักว่าจะเปลี่ยนจิตใจให้เป็นไปตามร่างกายหรือเปลี่ยนร่างกายให้เป็นไปตามจิตใจ แต่เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าการเปลี่ยนร่างกายให้เป็นไปตามจิตใจนั้นง่ายกว่าการเปลี่ยนจิตใจให้เป็นไปตามร่างกายมาก ทางการแพทย์สิ่งสำคัญที่สุดของความสำเร็จในการแปลงเพศคือ ต้องช่วยให้ผู้ป่วยเข้าใจว่า การแก้ไขปัญหานั้นไม่ใช่โดยการแปลงเพศวิธีเดียว ผู้รักษาทั้งหลายจะช่วยกันหาวิธีที่ดีที่สุดสำหรับเขา แต่อย่างไรก็ตามควรหลีกเลี่ยงความขัดแย้งกับผู้ป่วย เพราะผู้ป่วยบางคนมีความตั้งใจแน่วแน่ว่าจะต้องแปลงเพศเพราะฉะนั้นเขาจะเปลี่ยนจากแพทย์คนนี้ไปคนนั้นจนกว่าจะพบผู้ที่ยอมทำการผ่าตัดให้ หรือบางครั้งเขาจะบังคับแพทย์ทางอ้อมโดยการพยายามฆ่าตัวตาย พยายามตัดหรือเฉือนอวัยวะเพศของตนอันทำให้แพทย์ต้องจำใจทำการผ่าตัดให้ ทั้ง ๆ ที่ไม่แน่ใจว่าได้ทำถูกต้องแล้ว

ก่อนจะทำผ่าตัดแปลงเพศมีสิ่งหนึ่งที่ควรกระทำคือ การทดสอบใช้ชีวิตตามเพศที่บุคคลผู้นั้นต้องการชั่วระยะหนึ่ง อย่างน้อย 1 ปี โดยการรักษาด้วยฮอร์โมนเพศ ถ้ายังมีความคิดแน่วแน่ที่จะแปลงเพศจึงจะทำการผ่าตัด

การผ่าตัดประกอบด้วยการเอาอวัยวะเพศหรืออวัยวะที่เป็นลักษณะของเพศเดิมออก เช่น การกำจัดหนวด เถรา และขนตามร่างกาย ตัดองคชาติ เป็นต้น หลังจากนั้นจึงทำผ่าตัดเพื่อสร้างอวัยวะเพศใหม่ ได้แก่ ผ่าตัดเสริมเต้านม ทำช่องคลอดเทียม

จากการสัมภาษณ์นายแพทย์ปริชา เตียววรานนท์ เรื่องการผ่าตัดแปลงเพศของ ทักษากานต์ ดวงรัตน์ (2539) กล่าวว่า การแปลงเพศคือการที่ชายหรือหญิงเข้ารับการผ่าตัดเปลี่ยนแปลงอวัยวะเพศ จากชายไปสู่หญิงหรือจากหญิงไปเป็นชาย โดยอวัยวะเพศใหม่นี้จะใกล้เคียงกับอวัยวะเพศที่ต้องการจะเปลี่ยนเพียงบางส่วน แต่ในระบบของการทำให้เกิดการตั้งครรภ์หรือมีบุตรนั้นไม่สามารถทำได้

โดยมากการแปลงเพศจากเพศชายไปเพศหญิงจะมีจำนวนมากกว่าการแปลงเพศหญิงไปเป็นชาย เนื่องจากการแปลงเพศหญิงไปเป็นชายมีขั้นตอนในการผ่าตัดที่ยุ่งยากกว่าและเมื่อทำเสร็จแล้วจะมีความสมบูรณ์น้อยกว่าการผ่าตัดจากชายไปเป็นหญิง

การแปลงเพศจากชายเป็นหญิง จะมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้ที่จะเข้ารับการผ่าตัดจะต้องเข้าพบจิตแพทย์เพื่อให้จิตแพทย์เป็นผู้รับรองผู้ที่มีจิตใจพร้อมที่จะเป็นผู้หญิง จึงจะได้รับการรับรองให้เข้ารับการผ่าตัดแปลงเพศได้
2. ก่อนเข้าทำการผ่าตัด 3 วัน จะต้องทำความสะอาดอวัยวะเพศด้วยน้ำยาที่แพทย์สั่งแล้ว ให้โกนขนบริเวณอวัยวะเพศออกให้หมด
3. เมื่อถึงวันผ่าตัด แพทย์ผู้ทำการผ่าตัดจะฉีดยาเข้าบริเวณกระดูกสันหลังเพื่อให้ส่วนที่ต่ำกว่าระดับเอวหมดความรู้สึก แต่ในบางรายจะวางยาสลบให้หมดความรู้สึก
4. เริ่มทำการผ่าตัดโดยเริ่มการผ่าตัดอวัยวะเพศ แล้วคว้านเอาเนื้อด้านในออกเหลือหนังเก็บไว้ และเหลือเนื้อตรงบริเวณปลายอวัยวะเพศซึ่งเป็นจุดรวมของประสาทที่รับความรู้สึกของการถูกระตุ้นเพื่อโคนเสียดสีเอาไว้ใช้เพื่อเป็นเม็ดละมุด
5. ตัดลูกอัณฑะทิ้งเหลือหนังหุ้มลูกอัณฑะบางส่วนไว้
6. เจาะช่องท้องระหว่างทวารหนักกับท่อน้ำปัสสาวะให้เกิดเป็นโพรง

7. พลิกหนังหุ้มอวัยวะเพศที่เหลือพร้อมกับหนังลูกอั้นทะเข้าไปในช่องที่เจาะเอาไว้ แล้วใช้แท่งพลาสติกที่มีขนาดเท่ากับอวัยวะเพศของผู้เข้ารับการผ่าตัดขัดเข้าไปเพื่อกำหนดความลึกของอวัยวะเพศ ดังนั้นความลึกของอวัยวะเพศจะขึ้นอยู่กับขนาดความยาวของอวัยวะเพศเดิมของผู้เข้ารับการผ่าตัด

8. นำเนื้อตรงบริเวณปลายอวัยวะเพศที่เหลือมาทำเป็นเม็กละมุด เพื่อสร้างความรู้สึกทางเพศในขณะที่ร่วมเพศ

9. เมื่อตกแต่งเสร็จ แพทย์จะปิดปากแผลด้วยผ้าพันแผล โคนสอดแท่งที่เรียกว่าโมเอเอาไว้ในช่องของอวัยวะเพศที่ทำขึ้น ผู้เข้ารับการผ่าตัดแปลงเพศจะต้องนอนพักรักษาตัวที่โรงพยาบาลที่เข้ารับการผ่าตัดไม่น้อยกว่า 1 อาทิตย์ หรืออาจจะกลับไปพักที่บ้านได้ แต่ต้องดูแลไม่ให้แผลถูกน้ำ 1 อาทิตย์ เมื่อครบกำหนดแล้วจึงกลับมาให้หมอดูแผลอีกครั้ง